

BUNJEVAČKA I SOKAČKA VILA.

SRDCE JADNO SVAKOJAKO.

Ljeto prodje, jesen tu je,
A za njom će zima doći,
Hladan vjetar navještjuje
Hladne dane, mrzle noći,
Tako srce moje jadno
Ti si sad mi mrzlo. hladno.

Nema više miris cvietja,
Sve što bilo sve procvalo,
Sa zaljubljeni pak drvetja
Žuto, svehlo listje spalo.

Tako i ti srce jadno,
Svehlo si mi, mrzlo, hladno.

Majka narav ljepost svnkla,
Pokrov mrtvih nju pokriva,
Gora od pticah sva umukla,
Sva je tužna, žalostiva.

Tako i ti srce jadno,
Tužno si mi, svehlo, hladno.

Kudgoder mi oko gleda,
Ah! utjehe od nikuda,

S desna, s lieva, straga, s prieda
Praznost, pustoš ah! od svuda.
Tak'si ti mi srce jadno,
Pusto, tužno, svehlo, hladno.

Jest takvosi srce moje,
Jer nemila bol te mori —
Samrtne su rane tvoje,
Svaka od njih mi govori :
Il ovako, il onako,
Jadno si mi svakojako.

Milanko.

L J E P O T I C E.

Varoškinje cure
Na radnju se žure ;
Sva im tamo vira
Gdi tambura svira u kolu.

Čudo su radilje
Čile se nedilje
Kod kuće štirkaju
Vizitle peglaju na stolu.

Svetcom noge peru
Tata griši veru :
Na misu zavvone
Istom sad se one oblače.

Cipele su tisne
Peta im se stisne :
Brajat sad nebrano
Čorape štrikane navlače.

Jošter kod njih mode
Kada prodje podne
Tata kuraž ima
Da na volju svima što hoće.

Do kola je šeta
Neboli jih peta ;
Na to svaka čuti
Bilo po sto putih otiće.

Lipo se urede
Cipele neštete ;
U kolu igraju
Konda i nestaju na noge.

Oko kola momci
Stoje kano strilci
Na cure gledaju
Kakvo zaplećaju s nogama.

Varoškinje lepe
Valda nisu slepe
U kolu cupkaju
Na momčad migaju s očima.

Majke kolo glede
Al su molim bede ;
Svakoj nadju mane
Svoju pako brane pa navek.

Kako dodje veče
Kolo se razteče
Sve se sad od nane
Ištu na divane u šerbek. *)

Cure male nisu
Šta da uvik visu
Majcima na vratu
Lahko će mo tatu uleći.

A šta tata znade
Da već nema brade ;
Čisto mu se drima
Teškom glavom klima kod peći.

I što biti mora
Da nebude gora
Nani sad prišapće
Ona zna već šta će i napred.

Dugo sanja tata
Nana čuva vrata ;
U pokida se punka
Iz odžaka šunka putuj ded !..

Gazdarica Nena
Da mož bit vidjena
Prid nju ti izlazi
A ona se mazi prilično.

Osim plaće dužne
Lonac masti pružne
Četri kriške sira
A od rane mira obično.

Jukich.

*) U Subatici u kraj jedne mlake bivsi
divan, tim se imenom naziva.

R U Ž I C A.

Mila moja Ružičice
Dična ljubičice,
Ne veni mi kao Ruža
Jer ti evo junak pruža Ružicu.

Ti si cvetak mirisavi
Koga cela mladež slavi ;
Pruži dakle i ti meni —
Ne zaboravi da sam t' verni Na vek.

S

PUČKA ŠKULA.

I. PRIRODOSLOVLJE.

Produženje.

I. §. Tila i njeva svojstva.

Ozgor u pridgovoru reko sam, da prirodoslovlje, govori

i poučava o prirodi, o stvarima prirode, o dilanju, o snazi i o zakonu prirode. Da vidimo dakle najpri, koje su i kakve su stvari prirode, i kakva svojstva možemo u njima opaziti?

Evo jedna kutija — škatulja od lima — pleha. Vidiš da u njoj nema nikakve vidljive stvari, zbog čega obično kažemo da je prazna. Sad-hajd da je napunimo grumenjem

od kamena; jeli da kutija neće biti više prazna, već stvarima, pak još kamenjem napunjena, što će prazninu ili prazan prostor kutije popuniti. — Sada dakle možemo reći: da se — ona stvar, koja kakvi prostor ili prazninu ovako popuni — zove **tilo**. Kamenje je prazninu kutije popunilo, — dakle kamen je **tilo**.

Uzmimo sad jednu čašu. Vidis, da i u njoj nema nikakve vidljive stvari, to jest da je prazna. Nalimo sad čašu punu vodom. Voda je u čaši prazan prostor popunila, i tako je i **voda tilo**.

Hajdmo dalje. Uzmimo jedan sgužvan miur. Jel da je i ovaj prazan, nema u njemu nikakve vidljive stvari. Evo sad ću ga naduvati. Šta misliš? da li je miur i sada prazan? Nije, pun je vazduha — aera, — jer evo vazduh je razširio miur, to jest, napunio je prazan prostor njegov, — tako je dakle i **vazduh — aer — tilo**.

Sad uzmimo jedan arkuš — tabak artije u obadve ruke, ako će mo s njim gore, dole mahati, odmah će mo ositi, da štogod artiju u nihanju zadržava. Ovo štogod nije drugo već vazduh — aer. Dalje: kamen na stol — astal, položen, svoje mesto drugom kamenu neustupa. U času, vodom u dubak nalivenu više vode uliti nije moguće, jer to prijašnja voda u čaši nedopušta.

Možemo dakle sada, u slid ovih pokušajih sigurno reći: da se svaka ona stvar tilom zove, koja prazan prostor kakav popuni, i drugo tilo u svom kretanju i zauzimanju prostora zadržava.

Evo sad smo upoznali tri vrste tilah. Daj dakle da vidimo, kakva je razlika medju njima.

Uzmimo jedan komad kamena iz kutije; jel da je sav komad izašo napolje? A zašto? Zato, što su dilovi kamena ujedno čvrsto slipljeni. Vodu već nemožemo tim načinom iz čaše izvaditi, zato što se voda medju prstima izklizne, jer dilovi vode ne stoje tako čvrsto kao dilovi kamena. Ako bi pak pokušao vazduh iz miura vaditi, ovo bi još manje izpalo za rukom, jer vazduh je još i od vode mlogo ridje i tako fino tilo, da se medju prstima neda ni ositi. — Vidimo dakle iz ovoga, da ova tri tila: kamen, voda i vazduh imaju svoja različita svojstva. U prirodi svako tilo, dolazi nam u vidu, obliku kamena, vode i vazduha.

Tila, kojima su dilovi čvrsto slipljeni, zovu se čvrsta tilah, ovaka su: kamenje, drva, kovine: gvoždje, srebro zlato, olvu; a ona tila, kojima dilovi prostranije stoje i lako se jedno krajdrugog izkliznu, zovu se tečna ili kapljivičavo tečna tila ovaka su: voda, mlako, vino, ulje-olaj; a ona pak kojima su dilovi tako ritko sastavljeni, da se u njima slobodno možemo krećati, hodati, zovu se vaskušna — aerska — tila, — ovaka su: vazduh, — aer — para, magla, oblak. — Počem ova vaskušna tila, svaki prazan prostor zauzimaju i popunjavaju gdi drugoga tila nema, i teže, svagdi i na sve strane razprostirati se, — zbog toga se zovu i prostirajuća tila.

Sad šta misliš, da li je kutija, čaša, miur prazan bio, prija nego što smo ih, kamenjem, vodom i odnosno vazduhom napunili? Je li da nije, u njima je već vazduh bio. — Evo ovde u sobi je stol — astal, stolac, kovčeg, krevet, peć. A gdi nema vidljive stvari u sobi, šta misliš, da li je tamo prostor prazan? Nije; jer u sobi svagdi, gdi čvrstog ili tečnog tila nema, prazan prostor zauzima i popunjava vazduh, poprostrajućoj svojoj naravi. Ono ogradjeno veće mesto, kažemo da je kuća. Ni u njoj nema praznog prostora. A ova kuća stoji na polju. No ni ovo polje nije prazno, već svagdi je vazduh. Ali vazduh nepopunjava i neprostore se do vrha one šupljine, koja se vidi i prostire se nad zemljom, već dopire samo do neke izvistne visine*) a višje ove visine otvara se brezkraino nebo ili vasiona. Tila, što se

u ovom brezkrainom prostoru neba vide: sunce, misec, zvizde — zovu se tila nebeska. I naša je zemlja ovako nebesko tilo.

Zemaljska i nebeska tila stoje jedno s drugim u svezi savezu, u odnošaju, i cilinu jednu sačinjavaju što svitom nazivamo. A budući da je dragi Bog svit stvorio, i svit nesadržava u sebi načinjene već stvorene stvari, — zato se svit, i **prirodom zove**.

Po ovim dakle, kao što smo rekli — priroda sadržava u sebi, sve što jest, i što je stvoreno na svitu. O ovima stvarima poučava, ovih stvarih moć, snagu, pojave i zakone njeve vižba i tolmači nauka, kojom sam te upoznati naumio, i koju prirodoslovljem nazivamo.

Dakle pridmeti su nauke prirodoslovlja: zemaljska i nebeska tila ili vas cio svit. Ali budući da je prostor svita veoma velik zato se nauka koja svit upoznava, na dvi velike nauke dili, to jest: na prirodopis, koja nauka poučava nas, o životinjama, rastinjama i rudokopninama, — i na nauku prirodoslovlja, ko ja se bavi sa tilama, vižba i tolmači narav, pojave i zakone njeve.

(Slidi.)

MILANA HISTORIČNA PRIPOVIDKA ZA MLADEŽ I ZA RODITELJE.

OD NIKOLE GJORGJEVIĆ VUKIĆEVIĆA.

XVI.

PRISLUŠKIVANJE.

Knjeginja Vidosava bila je dobra i razumna; ona je Milanu rado imala, želila ju je srićnom učiniti, ali se nije mogla dovoljno načuditi, od kud ova sirota ugljarska divojka tako učtivo i lipo govoriti i tako pametno misliti znade. Ona pomisli da Milana kakvu tajnu na serdce imati mora, i zato zapoviedi starom nadziratelju, da na svaki korak vratarove sluškinje strogom motri. Nadziratelj pu zapovisti učini, i sve što je za Milanu čuti i od nje viditi mogao, bijaše po fale dostojno. Kad al jedno jutro dodje nadziratelj k knjeginji i javi, da je Milana tu noć u tavnici kod kneza Branislava bila i s njim se duže vrijeme razgovarala. „To mi se verlo opasno biti vidi, — primeti on, — divojčica je ta milostiva serdca, a pri tom je slobodna i odvažna, pa se boim da kakogod sužnoga kneza nepropusti. Ja sam njihov razgovor na vratu od tavnice slušao, al nisam mogao ni ričice razabrati. Po svoj prilici moraju oni izmedju sebe kakve potajne dogovore imati, koji se Branislavljevog oslobodjenja, a naše i našega kneza Strašimira propasti tiću!“ — Mi ovdj samo toliko dodati imamo, da se Milana s Branislavom veleglasno razgovarala bila, i da nadziratelj razgovor taj samo zato razumiti nije mogao, što je bijo nagluv, pa nije mogao čuti, šta oni govorau.

Ovaj se glas knjeginji Vidosavi nimalo nedopadne. Ona kneza Branislava nije poznavala, ali ga je po kazivanju svoga muža za njegovog kervnog dušmanina držala, i zato zapoviedi nadziratelju, da odsad još većma na Milanu motri, i čim opazi; da ona noću u tavnici otiđe, odma da dodje i da joj to javi.

U niko doba noći probudi nadziratelj knjeginju i javi joj da je Milana baš sad u tavnici otišla. Knjeginja baci na sebe ogertač, i uputi se kroz mračni hodnik k tavnici. „Istina, — misljaše ona u sebi, — nije lipo od mene što hoću da prisluškujem njihov razgovor, ali ja to činim za blago moje porodice, i za blago ove divojke, koju rado imam i kojoj svako dobro želim.

Vrata od tavnice bijau samo pritvorena, i knjeginja je sliđujući razgovor izmedju sužnoga kneza, i izbaviteljke svog jedinca razgovitno i podpuno čuti mogla.

Sužnji: „Briske su verlo dobre, kéeri moja! ovakovi smo brisaka i mi imali u našem vertu.“

Milana: „Sladki Otče! kad će opet doći ono srićno vrijeme, kad ću ti mojom rukom moći uzabrati brisaka s

*) od prilike na 10 milja od zemlje u visinu.

onog drveta što je prid našim dvorcem, kao što sam to činila, kad sam mala bila.“

S. : „Zafali Bogu i na ovima. Ti mi malo prije reče, da je ove godine samo deset brisaka na tom drvetu rodilo, pa je od ti deset brisaka knjeginja tebi tri poklonila. Ona mora biti da je vrlo dobra duša.“

Mil. : Baš zato što je dobra, mislim da bi joj smila kazati, da sam tvoja kći. U njenim persima otače tajna sakrivena, i ona će možda kadra biti namoliti Strašimira da tebi slobodu povрати.

S. : Ja nemislim tako Milano! Strašimirova merzost prama meni ne da se opisat; njegovo je serdce tvrđe nego ove košćice od brisaka. Prije bi čovik zube polomijo, nego što bi jednu ovu košćicu razbijo; prije bi svisnuo, nego što bi Strašimira namoliti mogao, da od svoje merzosti popusti.

M. : „Ali kad Strašimir dozna, da je tvoja kći njegovoga sina od smerti izbavila; to se nadam da će se umilostiviti i tebi slobodu povratiti.“

S. : „Tome se ne nadaj Milano! Ja Strašimira vrlo dobro poznajem. Njemu će se tvoja usluga dopasti; on će te možda i bogato obdariti; ali prije bi ti stolitnji rast iz korena izčupati; nego što bi opaku prama meni merzost iz njegovog serdca izkoreniti mogla.“

M. : Ali ako Strašimir dozna, da ti, pri svem tom, što ti je on tolike jade zadao, ipak nimalo na njega nemezžiš, da mu svako dobro želiš, i da su samo tvoi saveti kadri bili mene sačuvati od toga da na njegovu dicu nemezžim; da su samo tvoje mudre riči kadre bili mene pobuditi; da se sa opasnoću svoga života žertvujem za izbavljenje njegovoga jedinca od očevide smerti. O, ta blagi prolitnji vazduh rastvara najčvršće ledene sante, pa i tvoja nebeska dobroditelj jamačno će umekšati Strašimirovo okorelo serdce!“

S. : „Može biti, ali teško. vrlo teško. Medjutim ja deržim, da će najbolje biti, da ova stvar u tajnosti sakrivena ostane, dok se Strašimir iz vojne nevrati. Zato Milano moja čuti, pa terpi. Ja moram ovde još za koje vrime ostati!“

Knjeginja je dosta čula. Ona se polagano vrati u svoju spavaću, sobu, i baci se u postelju, ali očiju nije mogla do svanuća svesti. Sama sebi čisto nije virovala, da je na javi bilo sve što je malo čas čula i doznala. Dakle je izbaviteljka moga Čedomilja, — tako u sebi govoraše ona, — kneza Branislava kći. Ona je iz ljubavi k svome Ocu stupila u službu kod posljednjega služitelja u zamku ovom; ona je volila u svojoj teškoj službi ostati, nego mojom podjerkom postati, samo zato, da ne bi izgubila priliku svoga otea dvoriti i njemu dodra činiti. Pa te čudnovato dobre divojke otac zatvoren je u našoj tavnici, i nauči saveti sužnoga otea naveli su nju na to, da našeg Čedomila od smerti izbavi! Takav čovik nemože biti naš zlotvor, za kakvog ga moj muž derži. On je nevin i pravdi strada, pa za stradanje njegovog možda će nas Bog kazniti i onde gdi se nenadamo.“

„Ja sam puno uvirena o čestitosti i nevinosti kneza Branislava, — i da mi je moguće, ja bi ga ovaj čas u slobodu postavila, i sva mi dobra povratila. Ali nisam kadra učiniti; jer su ključevi od zamka u rukama staroga nadziretela, koji bi na moju moljbu još glavljivi postao nego što je. Neostaje mi daništa drugo, nego čekati dok Strašimir kući nedolje, pak ču onda pokušati, šta suze moje učiniti mogu.“

B a č, 17. Pros. „Prirodoslovje“ po Šubertu preveo jedan domorodac u Zagrebu, sa 54 drevoreza (prilika). Knjiga ova na 131 listu uči : srodnost telesah. Različitosť telesah, vodu, najglavnije kapljevine, nešto o pruživih tekućinah, o zvuku (glasu) o toplini, o svjetlosti, o magnetičnoj sili, o munjevni pojavih.

I tu ima mnogo reči prostim nepoznate, n. p. krivulja (retorta), ali tko ti ovog nauka nije učio, taj kako ti nezna što znači krivulja, tako ti nezna štoje retorta : nesamo

on, nego ni mi, koji znamo štoje retorta? i koji smo nju nazlatinski učili upoznati, hoćemo znati ako se rječnikom ne pomognemo.

U ostalim styl je sa svim našeg narečja n. p. Odsěk III. Izmedju različitih kapljevinah najglavnija je voda i. t. d. Ovo mislim nit bismo mi drugčie izgovarali.

A na koliko gděgdě nebi bile zgodne životu naši učeniakah, i našem predelju, to brižljivost, i trud učitelja lahko može popuniti.

f) domaći zemljopis i povjestnica (geographia i historia).

Za ova dva predmeta nemamo naših knjigah, tu se razstajemo od hrvatah, budući njev zemljopis od trojedno kraljevine, našu kraljevinu ne opisuje. Tako i njihova Povjestnica, našu prošlost samo ondi napomenuje, gđe je sa njihovim srodna. — Stoga prěvrčmeno možemo se pomoći sa ovima.

„Kratki sveobći Zemljopis“ od Venceslava Marik stoji 40 n. Koliko se izloga ne samo sveobći Zemljopis, nego u kratko i carevina austrijska opisuje, a u toj smo i mi.

„Zemljopis austrijski zemaljah“ takodjer od Marika stoji 30 n. Oba tiskana u Zagrebu. I tu ima popunjavati trudljivost učitelja.

Povjestnicu domaću takodjer nemamo. Donikle bi mogli učitelji predstaviti štiva. Koja o toj nauki u Čitankama se nalaze, a i u pomoć mogu imati „Povjestnicu“ od Društva Sv. Jeronima, u koliko srodno i našu prošlost navadja.

(Slidi.)

UGARSKI ŠOKCI I BUNJEVCI.

Bunjevčie i Šokčie! znaš li ti : tko su bili ti panonski narodi? Ja ču ti kazati.

Ti znaš dobro, rode moj! da danas ima pet stranah svieta : Evropa, Azija, Afrika, Amerika i Australija. U staro vreme nije se znalo do 15. vieka, do Amerika Vešpucija nazime i Kolumbusa ništa za sjevernu i južnu Ameriku; isto tako nije se znalo ni za Australiju. Poznana je bila čovječanstvu starih vremenah samo Azija, ta kolievka prvih ljudih i roditeljica naša; poznana je bila zatim Evropa, u kojoj je danas pet carstvah i deset kraljevstvah; poznana napokon Afrika, taj ogromni poluotok trojednoga kontinenta, na glasu sa svoje svjetske pustare sakare. Noemov sin Sem ostao je sa svojim potomstvom u Aziji; Kam je presao i napučio Afriku, a Jafet se spustio u blagoslovljenu Evropu, kojoj smo stanovnici i mi.

Prvi naobraženi i brodogoplovni narod biahu Feniciani; od njih se razprostire umjetnost i naobraženost po Misiru; — ovdle ju crpiše Grci; od Grkah Slavjani i Rimljani, a od ovih dvajuh Germani, iliti Niemci.

Kad je smalaksala Fenicija i Grčka, segnula je ruka rimskih carevah za celom skoro Evropom. Selio se u razne strane narod za narodom, obarao slabije takmace, izganjao, zaganjao i smještavao se u zemlju sebi dragu po duhu i nagonu onih vremenah.

Dokle su sve sizali Rimljani; kako su se prije njih veličali Grci; kad su sve dopirali Niemci u svojih pradjedovih Germanih; dokle se razastrli franki u svojih pradjedovih Galih, — ovdje mimolazimo; našu pozornost obraća na se južne slavenstvo, koga smo mi potomci u slavjanskih djedovih naših.

Mnenje kanonika Sladovića poviestna sgodopisca biskupijah senjske i Modruške od g. 1856. u njegovoj knjizi od 1—12 strane izdano : da su Slavjani prije Hrvatah i Srbaljah na hiljadu godinah u današnjih postojbinah svojih obitavali, usvajamo podpunim pravom kraj svega nijekanja, kojim se proti njemu bori Ivan Kukuljević Sakcinski. Jer ta se istina nedala na žao braći našoj hrvatskoj, zaslužni naš Bogoslav Šulek, Veber kanonik, Kukuljević, Ante Mažuranić i drugi — uprav sa tako pretjerani Hrvati, ko što je pokojni Vuk bio nesnosan Srbin sa svojom zlosretnom riečć „Srbliji sve i svuda.“ — Mi smo radje huz trezne, umjerene

historike u duhu n. pr. Matije Mesića; jer se starina naša dade navlačiti pro et contra, za i proti kako ti drago.

Sladović tvrdi sasna pravo, da se predhrvatski Slaveni u današnjoj Hrvatskoj ili t. n. jekadašnjoj Slavoniji po njihovom jeziku imaju suditi; pa u to ime navadja posve jasno rieč n. pr.: Li(j)ka, livati, od rieke slievajuće se iz korita svoga; — Cetin(j)a, centa i tin(j)a rieka u današnjoj Bosnoj. Rieč tina jeste staroslavenska i znači blato: dakle rieka na cente noseća blato. — On izvodi to pravjeko slavenstvo medju Savom, Dravom i Dunavom, u Bosnoj, Srbiji i. t. d. i od imenah gradovah, odbacujuć rimsko o i nadopunjuć ga s i n. pr. Nona (Nin); Skardona (Skradin); Blanna (Bjel Nin, Bjelgrad); Iljurik (Ilirik) fenički je ozivak naše domovine, a ne latinski. Još danas zove se kod Obrovača grad Novo-slovenski, a stanovnici mu Slovini kako i naši djedovi, te bi se imali opet zvati ovako, veli povjestnik, — te neima dvojbe, ako ove razloge razabereš. . . . da su Slovjeni prije u Iliriku stanovali, nego Hrvati braća njihova iza Heraklija prinadošla, te su ih (Slovene) rimski redovnici na vjeru Isusovu obratili i to mnogo vjekovah prije Hrvatah.

Sv. Pavao sam svjedoči, da su ga Slovjeni na Malti liepo primili, te ih obratio na vjeru Isusovu. — A pravjeki Nestor i o Pavlu i o ostrvu veli: i učil tu, t. n. bo je iljurik. . . . tu bješa Slovene prvoje. To isto potvrđuje i papa Ivan X. od g. 914.

U to prasiedo doba prije po prilici Šestnajst stotinah godina, od trećega naime do petoga vieka, prodrli su vjorovjestnici širenjem carstva Božjeg u Ilirik. Za tu istinu jamči dvanajst predhrvatskih biskupijah: osam primorskih i četiri slavenske. Osječki prvi biskup bioše ustoljen sv. Klement, učenik sv. Petra. A za izvjestno znamo, da su oni ostali biskupovali od 380 do 590 godine. Po ovih izvješćih tko će tajiti, da se i prije Hrvatah i Srbaljah zvala Slavonia inferior; superior; bani Slavoniae i. t. d.? Pače još u ono staro vreme zvao se današnji Novigrad u Dalmaciji ovim imenom. Te tako izuzamši i za seobe zemlju, koju su posjedžili Hrvati svojom opivali, punim pravom i historičkom izvjestnosti reći možemo, da je Jugoslavija slavenstvom napućena, ne od seobe narodah, ne oda došašća iz Biele Hrvatske i Srbije — današnje galičke Poljske — Srbah i Hrvatah: neg od nepamtivih vremena, — od vremena Noemova sina Jafeta, a unuka Gomera, Askenaza, Riphata, Thogarna, Thubala, Meseka, Magoga i Madaja, posjedša prvanca crno morje i hvalinsko jezero, prostrevša se do Volge i Visle, kojim početak, bunjevački i šokački rode! traži u bibliji Božjoj!

Sve ovo na um uzevši, utvrđujemo se u našem dokazivanju i još jače tim, što su od svih Slavenah na jugu upravo Hrvati poslednji primili sv. vjeru Isusovu. Utvrđujemo se tim, što njihovo pokrštenje zahvaljuje se slavenskim prajedocem njihovih krajevah, stižuće stoprv amo od doba Heraklijeva; utvrđujemo se tim, što se predhrvatski i predsrbski jezik na jugu ozivao slovinskim (lingua slavonica).

Možebiti neima Slavena na jugu, koji bi većma želio narodu od sinjega do crnoga morja jedno ime i narodno jedinstvo; koji bi uzhićenije pozdravio u sveobćoj našoj slozi ljubljansku izjavu od 1-a prosinca 1870. g.; koji bi za ljubav bratstva i jugoslavenske uzajamnosti sve žrtvovo do sirotne duše Bogu pripadajuće, ko što je pisac iskrenih ovih redakah, — al za volju neoborive istine, u kritičan ovaj čas po nas, kad se za nas otmilju ko za božičenicu jabuku, kad nas preziru i ostavljaju samim sebi, kad nas nepitaju tko smo i što smo? već bahato tište Bunjevce i Šokece da se udavimo u neznanstva krvi svojoj, — oprosti mi, hrvatski brate! um i srce naše pita vaviek za te! pa neizšćene rieči prem sam gospodar, hoću da ovdje izrečene postanem rob, — svako ime, svaka narodnost na jugu ima svoju starinu, ima svoju važnost.

Hrvatski živalj duševno nas je pod imenom hrvatskim

pobiedio; mi mu hvalimo od srca i duše, on nas je spasio u sudnjem danu, — nu uz to priznanstvo evo i za nas govori naše starinstvo!

(Slidi.)

KUĆA BUNJEVAČKA.

Na Svetog Stipana — se već rodovi pohadjaju, i srčano pozdravljaju, tim dnevom se pristavlja ona vrva po Jerosolymu kad su Djakuna Svetog Stipana prvog mučenika kršćanskog, židovi van Jerosolyma tiskali, i na smrt kamenovali. Onda je to bio po kršćjane žalostni dan, jerbo su cvilili vrhu silovite smrti duhom svetim nadahnutu Svećenika, a danas je veseo, buduće je istina vire kršćjanske, junačkom mukom, i smrtju silni mučenikah slavodobitno potvrdjena.

Bunjevci Sv. Stipana veselo slave, i po njemu dobivaju onu krotku narav: da na osvetu teško se odljučuju. Ta ko se nebi ukrotio — kad prid oči svoje privede Sv. Stipana mladjana djakuna, kad klečeć milost Boga prosi za one: koji ga u onaj trenut nemilo biu na smrt kamenjem.

Srićno dite koga otac opravi da nosi kumu, prijatelju ili pobratimu bukaru. Ljubav bunjevačka, obćim čini dobro zemaljsko — što ga socialiste silom pokušavaju dieliti, i tako sve odnošaje društvene zamrsuju. Bunjevac netri da tko gladije, kad on jide, netri da ko zebe, kad se on grije, da tko gol idje, kad se on opravi ta dobrotvorna ljubav je i bukaru izmislila — to je vino i kolač — štoje bunjevca drugi dan božića jedan drugom slao, da što je dobro i njegov kum i prijatelj okusi. Ljubav ova je porodila i onu pratnju obićajnu kod bunjevcah, na Svečare, ili o svadbam, kad se idje jednoj i drugoj kući, domaćin se odprati, s bratjom doprati, i tako ono veselje, koje se u jednoj kući zametnulo u mnoga obitelji je unešeno.

Ni jeli uzvišena misao i ćut bunjevačka? kad svoju radost razprostranja razdijliva, i tako slatko i u one kuće raznosi — koje su bile valjda čime god ožalostjene, a radost što god se većma raznosi, to se većma i plodi — jel nove sile dobiva dulje iztraja i kod nas, zao zrak, bolest, žalost takodjer se razprostranjaju, zašto dakle nebi sporili ono čime se razvijeno srce razdragava? Kad se ono i proti naše volje razliva, što dušu ogorčava, a tilu valjda bol prinaša. Slatka moja uzpomeno! hvala tebi koja si mi ditinske radosti, barem kano bivši san sačuvala. Ta i priko volje dolaze nam misli, rode se osićanja — koja nam čelo namrkose, i srce za groze. Vas ditinske radosti, — kao najmilie goste zazivam, moju dušu i srce vam otvaram, da ih osladite i razveselite.

(Slidi.)

K u ć e v n i l i e k. Ako se ko posiće, ranu valja dobro vodom izprat, pak onda krpu sa žef tako: da se neobrati u pepeo, i sažeženu zamakat u vinsko siriće, i na ranu mećat, pak će se izlićit.

Ako se mah kakva rana duže neda zalićit, i svrabež se osića — znak je da se u njoj zakotili vlasci, što sbiva ako se smasni stvarih liečila, onda prije svega valja njih povaditi, ovako: u jedan škip ulije se vruće vode, u taj na četiri miesta u nakrst metne se soli i mekinja t. j. na jedno miesto medju četiri prsti što mož uzet soli, a na priko šaku mekinja čistog žita, i ako je rana na ruki ili nogi metne se u tu vodu, i donle se drži u njoj dok se voda neoladi: da pače voda se i više puta vrućom ponavlja; Zatim se u na krst smiša sol smekinjama i pokažuse vlasci, koji su iz rane izišli. Ako je pak rana na drugom miestu tiela: onda se tako opravljeno vodom sve jednako poliva, isto tako i oči ako imaš u njima bol sa svrabežom skopćan.